Statistikdokumentation for
Nettoprisindeks 2018 Måned 08

Danmarks Statistik
Sejrøgade 11
2100 København Ø

DANMARKS STATISTIK

1 Indledning

Formålet med nettoprisindekset er at belyse prisudviklingen for de varer og tjenester, der indgår i husholdningernes forbrug på dansk område, idet priserne er fratrukket indirekte skatter og afgifter og tillagt evt. tilskud.Nettoprisindekset er blevet beregnet og offentliggjort selvstændigt under denne betegnelse siden februar 1980. Indekset er en videreførelse af månedsprisindekset, der frem til januar 1980 indgik i beregningen af reguleringspristallet. Sammenkædes nettoprisindekset med månedsprisindekset, kan det føres tilbage til januar 1963.

2 Indhold

Nettoprisindekset viser prisudviklingen for de varer og tjenester, der indgår i de private husholdningers forbrug på dansk område, idet priserne er fratrukket indirekte skatter og tillagt evt. tilskud. Indekset dækker således også udenlandske husholdningers forbrug i Danmark, men ikke danske husholdningers forbrug i udlandet. Fra måned til måned viser indekset ændringen i omkostningerne ved at købe en fast varekurv, sammensat efter husholdningernes forbrug af varer og tjenester.

2.1 Indholdsbeskrivelse

Nettoprisindekset viser prisudviklingen for de varer og tjenester, der indgår i de private husholdningers forbrug på dansk område, idet priserne er fratrukket indirekte skatter og tillagt evt. tilskud. Indekset dækker således også udenlandske husholdningers forbrug i Danmark, men ikke danske husholdningers forbrug i udlandet. Fra måned til måned viser indekset ændringen i omkostningerne ved at købe en fast varekurv, sammensat efter husholdningernes forbrug af varer og tjenester. Nettoprisindekset beregnes som et fastvægtsindeks af Laspeyres-typen.

Nettoprisindekset beregnes som et fastvægtsindeks af Laspeyres-typen.

Vægtgrundlaget opgøres på grundlag af nationalregnskabets opgørelser af husholdningernes udgifter til forbrug på dansk område fordelt på 70 konsumgrupper. For hver af disse er der foretaget en yderligere opdeling ved anvendelse af forbrugsundersøgelsens detaljerede oplysninger om fordelingen af husholdningernes forbrug.

Vægtgrundlaget og stikprøven er blevet opdateret løbende. Vægtgrundlaget er senest blevet udskiftet fra og med beregningen af indekset for januar 2018, og er baseret på det private forbrug i 2016. Vægtgrundlaget opdateres årligt. Frem til december 2000 er nettoprisindekset opgjort med gns. nov.1974 - jan.1975 = 100. Fra og med januar 2001 og frem til december 2015 blev indekset opgjort med 2000=100. Fra og med Januar 2016 opgøres indekset med 2015=100.

2.2 Grupperinger og klassifikationer

ECOICOP (European Classification of Individual Consumption According to Purpose) er en europæisk udgave af den internationale klassificering af forbrugsvarer og -tjenester, COICOP. ECOICOP er mere detaljeret end COICOP. I statistikbanken er beskrivelsen af ECOICOP-gruppen 12.6.2.1 (gebyrer til banker) ændret i forhold til den officielle beskrivelse for at understrege, at rentebetalinger samt gebyrer i forbindelse med køb og ejerskab af ejerboliger, bl.a. bidragssatser, ikke er dækket i forbrugerprisindekset.

2.3 Sektordækning

Husholdningssektorens køb af varer og tjenester i Danmark samt udlændinges køb af varer og tjenester i Danmark.

2.4 Begreber og definitioner

Nettopris: Nettoprisen er den pris, som forbrugeren betaler (forbrugerprisen), men fratrukket indirekte skatter og afgifter, herunder moms og tillagt evt. tilskud.

Prisindeks: Forklaringer på begreber, der er relevante i forbindelse med indeks, kan findes i dokumentationen på følgende link: Indeksberegninger.

2.5 Enheder

Grupper af forbrugsvarer- og tjenester. Den konkrete opdeling kan findes i vægtgrundlaget på følgende link: Opdeling i forbrugsgrupper.

2.6 Population

Populationen består af de varer og tjenesteydelser, der indgår i de indenlandske husholdningers og private udenlandske besøgendes forbrug i Danmark.

2.7 Geografisk dækning

Danmark.

2.8 Tidsperiode

2000-

2.9 Basisperiode

2015=100

2.10 Måleenhed

Indeksværdier og procentændringer.

2.11 Referencetid

Priserne indsamles hver måned i perioden 7.-15.

2.12 Hyppighed

Nettoprisindekset offentliggøres hver måned.

DANMARKS STATISTIK

2.13 Indsamlingshjemmel og EU regulering

Bekendtgørelse af lov om Danmarks Statistik § 8 og bekendtgørelse af lov om beregning af et nettoprisindeks af 3. februar 1999.

Der er ingen EU-forordninger, der direkte dækker nettoprisindekset.

2.14 Indberetningsbyrde

Den samlede indberetningsbyrde for forbruger-, netto- og det EU-harmoniserede forbrugerprisindeks er 2078 timer eller 0,578 mio. kr.

2.15 Øvrige oplysninger

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Priser og Forbrug, Danmarks Statistik.

3 Statistisk behandling

Nettoprisindekset opgøres på baggrund af 23.000 priser, der indsamles fra 1.600 butikker, virksomheder og institutioner. Langt de fleste priser indsamles månedligt. Det indkomne datamateriale fejlsøges både manuelt og maskinelt. De forskellige varer og tjenesteydelser grupperes i første omgang i ca. 500 basisaggregater, for hvilke der beregnes basisindeks. Basisindeksene sammenvejes til delindeks, som igen aggregeres til det samlede nettoprisindeks. I nettoprisindekset anvendes der primært indirekte kvalitetskorrektion ved udskiftninger i stikprøven. Nettoprisindekset sæsonkorrigeres ikke.

3.1 Kilder

Nettoprisindekset opgøres på baggrund af ca. 23.000 priser, der indsamles fra ca. 1.600 butikker, virksomheder og institutioner over hele landet. Priserne indsamles spørgeskemaer eller ved hjælp af prisindsamlere, der besøger de enkelte forretninger. Priser på føde- og drikkevarer dækkes i høj grad ved brug af stregkodedata fra supermarkedskæder. Herudover hentes en række priser på Internettet. Langt de fleste priser indsamles månedligt. For varer og tjenester, hvor priserne typisk ændrer sig med lavere hyppighed, indsamles priser sjældnere, fx kvartalsvist eller halvårligt. Vægtgrundlaget for de detaljerede indeks (basisindeks) er opgjort på grundlag af nationalregnskabets opgørelser af husholdningernes udgifter til forbrug på dansk område, suppleret med forbrugsundersøgelsens oplysninger om den detaljerede fordeling af de danske husholdningers forbrug. For en række varer indberettes udover priser ligeledes oplysninger om alkoholprocent og emballagetype til brug ved afgiftsberegningen. Oplysninger fra skatteministeriet om de indirekte skatter og afgifter indgår også i beregningen af indekset.

3.2 Indsamlingshyppighed

Langt de fleste priser indsamles månedligt. For varer og tjenester, hvor priserne typisk ændrer sig med lavere hyppighed, indsamles priser sjældnere, fx kvartalsvist eller halvårligt.

3.3 Indsamlingsmetode

For beklædning mv. indsamles priser af prisindsamlere, der besøger de enkelte forretninger. Føde- og drikkevarer dækkes i høj grad ved brug af stregkodedata fra supermarkedskæder. For de øvrige grupper af varer og tjenester indhentes priser hovedsageligt ved, at forretningerne indsender et skema med oplysningerne. Endelig indhenter Danmarks Statistik telefonisk eller via internet prisoplysninger for en række udvalgte varer og tjenester.

3.4 Datavalidering

Det indkomne datamateriale fejlsøges både manuelt og maskinelt. I den maskinelle fejlsøgning vurderes hver vares prisændring i forhold til prisændringerne for alle andre varer i samme varegruppe. Metoden, der ligger til grund for denne vurdering, er den internationalt anerkendte data-editeringsmetode af M.A. Hidiroglou og J.-M. Berthelot.

3.5 Databehandling

De forskellige varer og tjenesteydelser, der indgår i nettoprisindekset, grupperes i første omgang i ca. 500 basisaggregater, for hvilke der beregnes basisindeks. Basisindeksene beregnes hovedsageligt som geometriske indeks. Basisindeksene sammenvejes til delindeks, som igen aggregeres til det samlede nettoprisindeks.

3.6 Korrektion

Beregningen af et prisindeks forudsætter, at de varekurve der sammenlignes er identiske, også hvad angår varernes kvalitet. Ved kvalitetsændringer skal priserne derfor principielt korrigeres herfor. I nettoprisindekset anvendes der primært inddirekte kvalitetskorrektion ved udskiftninger i stikprøven. Det vil sige, at kvalitetsforskellen ikke beregnes direkte mellem en udgående og en ny vare i stikprøven. I stedet beregnes prisudviklingen for sammenligelige varer i stikprøven og det antages, at prisudviklingen mellem den udgående og den nye vare svarer til den beregnede prisudvikling for de sammenlignelige varer. En resterende prisforskel mellem den udgående og den nye varer antages implicit at være et udtruk for kvalitetsforskellen og medtages ikke i beregningen af nettoprisindekset.

Da værdien af de faktiske kvalitetsændringer ikke kendes, er det i sagens natur vanskeligt at opgøre estimater for evt. bias som følge af de valgte kvalitetskorrektionsmetoder.

4 Relevans

Nettoprisindekset vurderes at være en troværdig statistik, hvilket understøttes af brugernes udmeldinger og vurderinger.

Centrale brugere er bl.a. Finansministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet, Nationalbanken samt banker og andre finansielle virksomheder.

4.1 Brugerbehov

Nettoprisindekset anvendes af en lang række offentlige institutioner og myndigheder samt private til regulering af kontraktbeløb og overførsler. En række love og bekendtgørelser foreskriver anvendelse af nettoprisindekset i forbindelse med regulering af beløb.

4.2 Brugertilfredshed

De væsentligste brugere har mulighed for at give feedback på et årligt kontaktudvalgsmøde.

Der er ikke gennemført brugertilfredshedsundersøgelser.

4.3 Fuldstændighed af data

Ikke relevant for denne statistik.

5 Præcision og pålidelighed

Der er ikke foretaget nogen beregning af stikprøveusikkerheden i nettoprisindekset, da stikprøven ikke er trukket simpelt tilfældigt, men nettoprisindeksets kvalitet vurderes at være høj.

Udover den "almindelige" stikprøveusikkerhed er der en række kilder til potentiel bias (skævhed) i forbrugerprisindekset. Dels grundet forbrugernes substitutioner mellem varer og forretninger og dels som følge af vareudskiftninger i stikprøven (se afsnittet "Anden usikkerhed").

5.1 Samlet præcision

Nettoprisindeksets samlede pålidelighed vurderes at være høj, hvilket understøttes af brugernes udmeldinger og vurderinger.

Usikkerheden på det samlede nettoprisindeks vurderes af Danmarks Statistik til at ligge på plus/minus 0,1 indekspoint.

5.2 Stikprøveusikkerhed

Der er ikke foretaget nogen beregning af stikprøveusikkerheden i nettoprisindekset, da stikprøven ikke er trukket simpelt tilfældigt.

Forretninger i stikprøven udvælges i høj grad ud fra deres omsætning i erhvervsregisteret således at forretninger med en høj omsætning foretrækkes fremfor forretninger med lav omsætning (cut-off sampling). Repræsentantvarer for de forskellige vare- og tjenestegrupper udvælges i høj grad ud fra tal fra bl.a. Forbrugsundersøgelsen.

De helt konkrete varer med mærke og vægt angivet, og hvor prisen bliver fulgt over tid, vælges af den enkelte prisindsamler eller dataindberetter.

5.3 Anden usikkerhed

Udover den "almindelige" stikprøveusikkerhed er der en række kilder til potentiel bias (skævhed) i nettoprisindekset, som kan samles i følgende grupper:

Substitution mellem varer: Bias på grund af substitution mellem varer er et resultat af, at forbrugerne af forskellige grunde (indkomstændringer, ændrede relative priser eller præferencer) substituerer mellem forskellige varer, hvor der i beregningen af prisindekset forudsættes en uændret sammensætning af forbruget. Nettoprisindekset beregnes som det aritmetisk sammenvejede gennemsnit af de mest detaljerede prisindeks (basisindeks) med deres respektive vægte (budgetandele). På dette niveau af indeksberegningen tages der derfor ikke hensyn til forbrugernes substitution mellem forskellige vare- og tjenestegrupper (basisaggregater). Basisindeksene beregnes imidlertid hovedsageligt som geometriske indeks. Dermed forudsættes, at forbrugerne holder uændrede budgetandele. For basisindeksene er der således indregnet en vis substitution i indekset.

Substitution mellem forretninger: Denne type bias opstår, når forbrugerne - for den samme vare - skifter fra forretninger med høje priser til forretninger med lavere priser. Nettoprisindekset beregnes fra måned til måned på grundlag af prisoplysninger fra de samme forretninger. Hvis forbrugerne fx fra juli til august placerer en større andel af deres forbrug i discountforretninger med lavere priser, vil dette ikke i sig selv påvirke indekset.

Kvalitetsændringer: Beregningen af et prisindeks forudsætter, at de varekurve der sammenlignes er identiske, også hvad angår varernes kvalitet. Ved kvalitetsændringer skal priserne derfor principielt korrigeres herfor. Da værdien af de faktiske kvalitetsændringer ikke kendes, er det i sagens natur vanskeligt at opgøre eksakte værdier for bias som følge af manglende kvalitetskorrektion.

Nye varer: Stikprøven til nettoprisindekset opdateres løbende, men af praktiske grunde ofte med en vis tidsforskydning. Det betyder, at nye produkter ofte ikke indgår i beregningen af indekset i deres første levetid, og ikke før der foreligger priser for to på hinanden følgende måneder. I begyndelsen af et produkts levetid er det desuden ofte ikke muligt at få information om omsætningen fra fx Forbrugdsundersøgelsen. Endelig knytter der sig en del usikkerhed til at definere, hvornår der er tale om et egentlig nyt produkt, eller blot forbedrede udgaver/varianter af allerede eksisterende produkter.

5.4 Kvalitetsstyring

Danmarks Statistik følger anbefalinger vedrørende organisering og styring af kvalitet, der er givet i Adfærdskodeks for europæiske statistikker (Code of Practice, CoP) og den tilhørende implementeringsmodel Quality Assurance Framework (QAF). Læs mere om disse på Adfærdskodeks for europæiske statistikker. Der er etableret en arbejdsgruppe for kvalitet og en central kvalitetssikringsfunktion, der løbende gennemfører tjek af produkter og processer.

5.5 Kvalitetssikring

Danmarks Statistik følger principperne i Adfærdskodeks for europæiske statistikker (Code of Practice, CoP) og bruger den tilhørende implementeringsmodel Quality Assurance Framework (QAF) ved implementeringen af disse principper. Dette indebærer løbende decentrale og centrale tjek af produkter og processer på baggrund af dokumentation, der følger internationale standarder. Den centrale kvalitetssikringsfunktion rapporterer til arbejdsgruppen for Kvalitet. Rapporteringen indeholder blandt andet forslag til forbedringer, som vurderes, besluttes og implementeres.

5.6 Kvalitetsvurdering

Der foreligger ingen usikkerhedsberegninger, men nettoprisindeksets kvalitet vurderes til at være høj, hvilket understøttes af brugernes udmeldinger og vurderinger.

Kvalitetsniveauet afhænger bl.a. af stikprøvens størrelse og sammensætning, de metoder til kvalitetskorrektion, der benyttes ved vareudskiftninger i stikprøven samt fejlsøgningen af data i stikprøven.

5.7 Revisionspolitik

Danmarks Statistik foretager revisioner i offentliggjorte tal i overensstemmelse med Danmarks Statistiks revisionspolitik. De fælles procedurer og principper i revisionspolitikken er for nogle statistikker suppleret med en specifik revisionspraksis.

5.8 Praksis for revisioner

Der offentliggøres kun endelige tal.

6 Aktualitet og punktlighed

Nettoprisindekset offentliggøres den 10. eller første hverdag herefter, i måneden efter indsamlingsmåneden.

Statistikken publiceres uden forsinkelse i forhold til det annoncerede tidspunkt.

6.1 Udgivelsestid for foreløbige og endelige tal

Nettoprisindekset offentliggøres den 10. eller første hverdag herefter, i måneden efter indsamlingsmåneden.

6.2 Publikationspunktlighed

Statistikken publiceres normalt uden forsinkelse i forhold til det annoncerede tidspunkt.

7 Sammenlignelighed

Nettoprisindekset er relateret til det EU-harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP).

HICP er baseret på de faktiske forbrugerpriser, mens nettoprisindekset er baseret på de samme priser, men fratrukket indirekte skatter og afgifter, herunder moms og tillagt evt. tilskud.

Fra januar 2001 er den eneste forskel mellem det nationale nettoprisindeks og HICP udover prisbegrebet dækningen af varer og tjenester, idet ejerboliger kun indgår i nettoprisindekset og ikke i HICP.

Nettoprisindekset hænger sammen med forbrugerprisindekset. De to indeks dækker samme grupper varer og tjenester, og beregnes efter samme metode. Den eneste forskel mellem de to indeks er det anvendte prisbegreb, da skatter og afgifter fratrækkes priserne i nettoprisindekset, samt vægtningen.

7.1 International sammenlignelighed

Nettoprisindekset er relateret til det EU-harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP).

Det EU-harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP) er baseret på de faktiske forbrugerpriser, mens nettoprisindekset er baseret på de samme priser, men fratrukket indirekte skatter og afgifter, herunder moms og tillagt evt. tilskud.

Fra januar 2001 er den eneste forskel mellem det nationale nettoprisindeks og HICP udover prisbegrebet dækningen af varer og tjenester, idet ejerboliger kun indgår i nettoprisindekset og ikke i HICP.

7.2 Sammenlignelighed over tid

Statistikken er i princippet fuldt sammenlignelig over tid. Der skal ved sammenligning over længere perioder dog tages højde for, at vægtskifte og den løbende opdatering af stikprøven gør, at det ikke er samme kurv af varer og tjenester, der sammenlignes idet varekurven løbende bliver opdateret for at afspejle den aktuelle forbrugssammensætning.

7.3 Sammenhæng med anden statistik

Nettoprisindekset er relateret til det danske forbrugerprisindeks og det EU-harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP). Ved sammenligning med disse indeks skal man være opmærksom på, at der er anvendt forskellige prisbegreber og at vægtgrundlaget i nettoprisindekset er opgjort på grundlag af forbrugsudgifterne fratrukket skatter og afgifter og tillagt generelle tilskud til nedsættelse af priserne.

7.4 Intern konsistens

Datasættet er konsistent.

8 Tilgængelighed

Statistikken udkommer som NYT fra Danmarks Statistik, som del af Konjunkturstatistik og data kan findes i Statistikbanken.

Det samlede indeks offentliggøres desuden på https://www.dst.dk under Prisindeks.

Årspublikationer: Statistisk Tiårsoversigt og Statistisk Årbog.

8.1 Udgivelseskalender

Udgivelsestidspunktet fremgår af udgivelseskalenderen. Datoen bekræftes i ugerne forinden.

8.2 Udgivelseskalender - adgang

Udgivelseskalenderen kan findes på følgende link: Udgivelseskalender.

DANMARKS STATISTIK

8.3 Udgivelsespolitik - brugeroplysning

Statistikker offentliggøres altid kl. 08:00 på dagen, der er annonceret i udgivelseskalender. Ingen uden for Danmarks Statistik ser statistikken før offentliggørelsestidspunktet. Temapublikationer mv. kan offentliggøres på andre tidspunkter af dagen. Rigsstatistikeren kan beslutte, at sådanne publikationer kan udleveres før udgivelsestidspunktet, fx til interessenter og pressen.

8.4 NYT/Pressemeddelelse

NYT-artikel.

8.5 Publikationer

Publikationer.

8.6 Statistikbanken

- Detaljerede nettoprisindeks 2015=100 2001-
- Årsindeks 2015=100 1980-
- Hovedtal 2015=100 1980-
- Detaljerede nettoprisindeks 2000=100 2000-2015
- Årsindeks 2000=100 1980-2015
- Hovedtal 2000=100 1980-2015
- Detaljerede nettoprisindeks 1980=100 1978-2000

8.7 Adgang til mikrodata

Adgang til anonymiserede mikrodata, hvor den enkelte virksomhed ikke kan identificeres, kan gives ved særskilt aftale.

8.8 Anden tilgængelighed

Det er muligt ved direkte henvendelse at få adgang til ikke publicerede detaljerede basisindeks.

Nettoprisindekset anvendes til deflatering af det private forbrug i Nationalregnskabet.

8.9 Diskretioneringspolitik

Diskretioneringspolitikken følger Danmarks Statistiks datafortrolighedspolitik.

8.10 Diskretionering og databehandling

Det er ikke nødvendigt at anvende diskretionering på det valgte offentliggørelsesniveau.

8.11 Reference til metodedokumenter

Der foreligger en samlet dokumentation på Dokumentation.

8.12 Dokumentation af kvalitetssikring

Resultater fra vurdering af beskrivelse af produkter og udvalgte processer foreligger i detaljeret form for hver statistik samt summarisk i rapporter til arbejdsgruppen for kvalitet.

9 Administrative oplysninger

Administrativt er statistikken placeret i kontoret Priser og Forbrug. Den statistikansvarlige er Martin Birger Larsen, tlf. 3917 3459, e-mail: mbl@dst.dk

9.1 Organisation

Danmarks Statistik

9.2 Kontor, afdeling

Priser og Forbrug, Økonomisk Statistik

9.3 Kontaktpersonens navn

Martin Birger Larsen

9.4 Kontaktpersonens funktion

Statistikansvarlig

9.5 Adresse

Sejrøgade 11, 2100 København Ø

9.6 E-mailadresse

mbl@dst.dk

9.7 Telefonnummer

3917 3459

9.8 Faxnummer

39 17 39 99